A.° 1825. N.°

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 1. Februarij.

TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

Zitting van Woensdag den 26. Januarij.

De zitting te half twaalf ure geopend zijnde, worden de notulen van het verhandelde in de vorige vergadering gelezen en goedgekeurd.

Z. Exc. de Minister van Justitie is tegenwoordig ter verdediging der ontwerpen van wet, wier beraadslaging aan de orde van den dag is.

Aan de kamer wordt hulde gedaan van *M. Stuarts jaarboeken van het koningrijk der Nederlanden*, alsmede van een werk ten titel hebbende *de provincie Zeeland*. Wordt besloten deze boeken in de bibliotheek te plaatsen, met vermelding daarvan in de notulen.

Zijn ingekomen twee verzoekschriften, welke naar de commissie tot de petitiën worden verzonden; het eerste is van eenen molenaar te Leuven, die eenige aanmerkingen aanbiedt, betrekkelijk het in overweging zijnde ontwerp van wet wegens de accijnsen; het andere is van eenige inwoners der provincie Zeeland, die aanmerkingen maken wegens den invoer van vreemde granen.

De griffier begint het verslag van de centrale afdeeling, wegens het vierde boek van het burgerlijke wetboek, voor te lezen, doch wordt verhinderd daarin voort te gaan, door de aanmerking van den heer *Fallon*, dat het rapport vrij uitgebreid is en gedrukt zal worden. De kamer besluit dienvolgens, dat het rapport niet verder zal worden gelezen, maar dat het gedrukt en aan de leden rond gedeeld zal worden. De dag der discussie dier wetten is niet bepaald.

De voorzitter verklaart de discussie geopend over *alle de titels van het derde boek des Burgerlijken wetboeks*, handelende *over de verbindtenissen.* De *vijfde titel* echter wordt hiervan uitgezonderd, omdat dezelve handelt *over schenkingen*, en in verband staat met andere titels, waarmede hij te gelijk aan de discussie zal worden onderworpen.

De heer *Nicolai* ruimt den voorzittersstoel aan den heer *Metelerkamp* in, om zich in de banken der heeren gedeputeerden te begeven, ten einde aldaar een advijs uit te brengen. Hetzelve strekt, om de gronden te ontwikkelen van den *eersten titel*, handelende *van verbindtenissen in het algemeen*, en om de voordeelen aan te toonen van de bepalingen van dien titel boven die van het thans nog in werking zijnde wetboek.

De heer *Liefmans* verdedigt artikel 15 tegen de gemaakte bedenking, te vinden in het rapport der centrale afdeeling. Ten aanzien van artikel 34, geeft hij de voorkeur aan de redactie van art. 1184 van het tegenwoordig wetboek, en beweert, dat art. 39 alleen betrekkelijk is tot personen, die geen handel drijven, zoodat de aanmerking der centrale afdeeling omtrent dat artikel juist is. De omschrijving, waarvan men zich bediend heeft in art. 77, drukt hetzelfde denkbeeld uit, als de woorden van het tegenwoordig wetboek *hypothecairement pour le tout*, en wordt door den redenaar goedgekeurd, die in zijne aanmerking op art. 34 geen genoegzamen grond vindt, om dien titel te verwerpen, weshalve hij *voor* denzelven zal stemmen.

De heer *Reiphins* verklaart den zin van art. 34 en zal insgelijks *voor* de wet stemmen.

De heer *Dotrenge* maakt eenige aanmerkingen over den oorsprong der verbindtenissen, en hoezeer hij niet volkomen instemt met het eerste artikel van het ontwerp dienaangaande, is dit echter voor hem geene reden, om zijne toestemming aan hetzelve te weigeren. Hij maakt ook nog eenige aanmerkingen wegens art. 34 en 39.

De heer *van Crombrugghe* verdedigt de beide laatstgemelde artikels tegen de gemaakte bedenkingen, het laatste is in zijne oogen zeer duidelijk. Voor het overige merkt hij aan, dat het genoegzaam was eenige algemeene regels, ten aanzien van de verbindtenissen, daar te stellen, en dat zulks in dezen titel geschied is op eene allezins voldoende wijze, weshalve hij geene reden ziet, welke de aanneming van denzelven zoude kunnen verhinderen.

Er ontstaat eene korte woordewisseling over den waren zin van art. 34 tusschen de heeren *Dotrenge*, *van Crombrugghe*, *Liefmans* en *Nicolai*. De heer *Reiphins* beweert, dat hetzelve in dien zin als hij het opvat beter is, dan art. 1184 van het tegenwoordig wetboek. De heer *Liefmans* gelooft het tegendeel.

Z. Exc. *de Minister van Justitie* verdedigt de wet tegen de gemaakte bedenkingen. Z. Exc. vereenigt zich met hetgeen door den heer *Reiphins* ten aanzien van art. 34 is gezegd, en is het ook eens met de aanmerking van den heer *Dotrenge*, omtrent art. 39, hetwelk wel zeer zeker ook ziet op *handelaars*. Men heeft zich van eene omschrijving in art. 77 bediend, omdat de Fransche woorden *hypothecairement pour le tout* niet wel letterlijk in het Hollandsch kunnen worden overgebragt; de zin is dezelfde gebleven.

De discussie wordt gesloten. De heer *Nicolai* plaatst zich weder op den voorzittersstoel. Men gaat over ter stemming, waarvan het gevolg is, dat deze eerste titel wordt aangenomen met eenparigheid van 67 stemmen.

De *tweede titel*, handelende *van verbindtenissen, die uit contract of overeenkomst worden geboren*, aan de discussie onderworpen zijnde, voert de heer *Barthelemij*, lid van de commissie van redactie, het woord over denzelven en ontwikkelt deszelfs gronden.

De heer *de Meulenaere* toont aan, dat het thans nog in werking zijnde wetboek niet zoo naauwkeurig in de uitdrukkingen is als sommigen wel meenen. Art. 34 van het ontwerp is letterlijk hetzelfde als art. 1158 van het tegenwoordig wetboek, en in deze beide artikels levert het woord *matière* geenen duidelijken zin op, en moet daarvoor, naar zijn oordeel, gelezen worden *nature*, gelijk het ook in den Hollandschen tekst is uitgedrukt. In plaats dus van *à la matière du contrat*, behoort gelezen te worden *à la nature du contrat*.

De heer *Liefmans* zegt, dat hij het woord *matière* alhier als eene drukfout heeft beschouwd; dat men altijd zegt: *la nature du contrat* en dat hij dezelfde aanmerking in zijne afdeeling heeft gemaakt.

De heer *Reiphins* juicht de nieuwe redactie toe van art. 29, (zie dezelve in het rapport van de centrale afdeeling). Hij kan nu *voor* de wet stemmen. Hij vraagt waaraan men zich moet houden ten aanzien van het woord *matière*.

De Minister antwoordt, dat men hetzelve als eene drukfout moet aanmerken, en dat men daarvoor moet lezen *nature*.

Men gaat over ter stemming. Ook deze titel wordt met eenparige stemmen aangenomen.

De *derde titel*, handelende *van verbindtenissen, die uit krachte der wet geboren worden*, wordt verklaard door den heer *Barthelemij*, die alleen daarover het woord voert. Alle tegenwoordig zijnde leden, ten getale van 67, verklaren zich *voor* de aanneming van denzelven.

De *vierde titel*, handelende *van het te niet gaan der verbindtenissen*, vervolgens in deliberatie gebragt zijnde, maakt de heer *Dotrenge* eene aanmerking op art. 61, hetwelk hij als onnut beschouwt.

De heeren *Barthelemij* en *Liefmans* verdedigen hetzelve en verklaren deszelfs zin.

De heer *Surmont* doet opmerken, dat de Fransche tekst van art. 66 niet overeenkomt met den Hollandschen.

De Voorzitter zegt, dat in het oorspronkelijk ontwerp de Fransche tekst goed is.

De Minister merkt aan, dat de drukfout reeds verbeterd is in de opgave der veranderingen.

Men gaat over ter stemming. Deze titel wordt mede aangenomen met eenparigheid van 69 stemmen.

Met slaat den vijfden titel over, om reden hierboven reeds vermeld.

De *zesde titel*, handelende *van koop en verkoop*, wordt aan de beraadslaging onderworpen.

De heer *Beelaerts van Blokland* neemt de verdediging van denzelven op zich, en bepaalt zich voornamelijk, om de weglating der verordeningen van het tegenwoordig wetboek, waarbij wordt gezegd, dat koop en verkoop te niet worden gedaan, uit hoofde van benadeeling boven de helft, te regtvaardigen. Hem kwam die weglating in den beginne ook vreemd voor; in het comité-generaal van November 1823 was ook bepaald, dat de rescissie van koop en verkoop, wegens benadeeling boven de helft, in het wetboek zoude behouden worden. Doch de redenen daar tegen, van wege het gouvernement aangevoerd, hebben hem overtuigd, dat de bepaling, die dit middel van vernietiging van koop en verkoop zoude handhaven, schadelijk zoude zijn; zij is ondoelmatig en onnut: want het hulpmiddel is in het algemeene regt, hetwelk koop en verkoop vernietigt ter zake van bedrog en arglist. Hij eindigt, met te verklaren, dat hij gewenscht had, dat, in zijne plaats, de heer *Kemper* de verdediging dezer wet op zich had kunnen nemen, dat hij, die zoo veel voor de nieuwe wetgeving gedaan had, zich van die taak beter zoude hebben gekweten, enz. De redenaar wijdt voorts uit in den lof van dezen zijnen voormaligen ambtgenoot.

De heer *de Secus* kan zijne toestemming aan de wet niet geven, uit hoofde van de weglating der bepaling wegens de benadeeling boven de helft.

De heer *de Stassart* laat zich uit in denzelfden geest.

De heer *Liefmans* had ook wel gewenscht, dat dit middel ter vernietiging van koop en verkoop ware behouden geworden, daar het, hoezeer zelden gebruikt wordende, echter nuttig kan zijn, zoo als hij door eenige voorbeelden ophelderT; doch dit is echter voor hem geene genoegzame reden, om zijne toestemming aan dien titel te weigeren.

De heer *Reiphins* gelooft, dat in den tegenwoordigen staat der maatschappij, nu de middelen, om op onroerend goed geld te bekomen, zoo gemakkelijk zijn, zoodat men nimmer verpligt is, om beneden de helft der waarde te verkoopen, alleen om geld in handen te krijgen, de bepaling nopens beleediging boven de helft zeer gevoegelijk kan achterwege worden gelaten. Hij is even als de heer *Beelaerts*, omtrent deze zaak, van gevoelen veranderd, en zal *voor* de wet stemmen.

De heer *van Crombrugghe* ontwikkelt nog nader het gevoelen van de heeren *Beelaerts* en *Reiphins*.

De heer *Dotrenge* daarentegen omhelst en verdedigt het gevoelen dier genen, die de bepaling wegens de beleediging boven de helft wenschten te behouden, en merkt aan, dat zulks ook reeds de geuite wensch der kamer is.

Z. Exc. de Minister van Justitie, zich beroepende op hetgeen door de heeren *Beelaerts*, *Reiphins* en *van Crombrugghe* gezegd is, ontwikkelt nog nader hunne aanmerkingen en verdedigt wijders de wet tegen de gemaakte bedenkingen.

Men gaat over ter stemming; 51 leden verklaren zich *voor* de wet en 17 *tegen* dezelve, zoodat zij met eene aanzienlijke meerderheid van stemmen is aangenomen, en, even als de overige titels, aan de eerste kamer zal worden gezonden.

Zie hier de namen der leden, die zich *tegen* dien titel hebben verklaard. Het zijn de heeren *van Afferden*, *Tinant*, *Huyssen van Kattendijke*, *Taintenier*, *de Stassart*, *de Secus*, *de Stockhem*, *Coppieters*, *Boddaert*, *de Langhe*, *Surmont de Volsberghe*, *Huber*, *le Hon*, *de la Viefleuze*, *du Roisin*, *Dumont* en *Dotrenge*.

Op het voorstel van den heer *Dotrenge* wordt besloten, dat de advijzen door de leden der commissie van redactie van het wetboek, tot ontwikkeling der gronden van de wetten uitgebragt, zullen worden gedrukt en aan de leden rondgedeeld.

De zitting wordt opgeheven en geadjourneerd tot morgen te elf ure.

Zitting van Donderdag den 27. Januarij.

Opening der zitting te half twaalf ure. Z. Exc. de minister van justitie is in de vergadering tegenwoordig. De notulen van het verhandelde in de vorige zitting worden gelezen en goedgekeurd.

De discussie over het *derde boek van het burgerlijk wetboek* wordt voortgezet.

De heer *Le Hon* heeft het woord over den *zevenden titel*, welke handelt *van ruiling*. Hij herhaalt en ontwikkelt de aanmerking, welke is opgeteekend in het verslag der centrale afdeeling. Hij haalt den beroemden regtsgeleerde *Pothier* aan, ter staving van zijn gevoelen. Zijn twijfel omtrent art. 5 van den 7. titel is weggenomen, en hij gelooft, dat de wetgeving hier eene verbetering heeft bekomen.

De titel in omvraag gebragt zijnde, wordt met eenparigheid van 68 stemmen aangenomen.

De *VIII. titel*, welke handelt *van huur en verhuur*, wordt aan de discussie onderworpen.

De heer *Sypkens*, lid der commissie van redactie van het wetboek, ontwikkelt de gronden van dezen titel in een uitgebreid advijs, in de landtaal uitgebragt, en antwoordt op de aanmerkingen tegen dezen titel gemaakt.

De heer *van Asch van Wijck* maakt eenige algemeene aanmerkingen over de nationale wetgeving en doet de verdiensten van den heer *Kemper* daaromtrent opmerken. Hij brengt eenige bedenkingen in het midden wegens het verhuren van gehijpothekeerde vaste goederen, gedaan na de op dezelve genomene inschrijving,

voor eenen zeer langen tijd en voor eenen zeer lagen prijs, waardoor, bij eenen verkoop bij executie, die goederen naauwelijks eenen kooper kunnen vinden. Hiertegen wenschte de redenaar dat voorzieningen genomen werden. Voorts wenschte hij dat de plaatselijke gebruiken ten aanzien van huur door reglementen gevestigd werden. Hij zal *voor* de wet stemmen.

De heer *Liefmans* ziet in art. 19 eene verbetering toegebragt aan de bestaande wetgeving; en in art. 24 geene strijdigheid met art. 41, 51 en 52. Op art. 27 merkt hij aan, dat het wenschelijk ware dat men provinciale reglementen, inhoudende de plaatselijke gebruiken der provincie, vervaardigde. Hij roept de aandacht van het gouvernement daarop in; en hij vereenigt zich met hetgeen de heer *van Asch van Wijck* gezegd heeft, aangaande het verhuren van gehypothekeerde vaste goederen voor eenen langen tijd en voor eenen geringen prijs. Hij had eene andere redactie van artikel 57 verlangd, doch deze bedenkingen zullen hem niet weerhouden om *voor* de wet te stemmen.

De heer *Reiphins* juichte alle bepalingen van dezen titel toe, doch dringt met nadruk aan op de inlassching van eene bepaling in het wetboek, ten aanzien van het verhuren van gehypothekeerde vaste goederen voor eenen langen tijd en voor eenen geringen prijs; deze bepaling kan nog gevoegd worden in den titel over de hijpotheken. In de hoop dat zulks zal geschieden, zal hij *voor* de aanneming van dezen titel stemmen.

De heer *van Crombrugghe* is van gevoelen, dat het beter is hieromtrent geene bepaling te maken. De aanmerking is aan de commissie niet ontsnapt. Hij beantwoordt voorts de bedenkingen van den heer *van Asch van Wijck* en zegt, dat het Nederlandsche wetboek in vele opzigten van het tegenwoordige afwijkt en een waar nationaal wetboek zal zijn. Hij kan ook niet deelen in het gevoelen van diegenen, die eene verzameling van plaatselijke gebruiken verlangen, omdat dezelve van district tot district verschillen.

De heer *Reiphins* verklaart zijn gevoelen nader wegens de door hem verlangde bepaling ten aanzien van het verhuren van gehypothekeerde vaste goederen, en blijft daarin volharden.

De discussie wordt gesloten. Men gaat over ter stemming, waarvan het gevolg is, dat deze titel met algemeene stemmen wordt aangenomen.

De *negende titel*, handelende *over maatschap of vennootschap* in omvraag gebragt zijnde, wordt insgelijks met eenparigheid van 72 stemmen aangenomen. Niemand heeft daarover het woord gevoerd.

Men gaat over tot den *X. titel*, handelende *van bewaargeving*.

De heer *de Secus* herhaalt de aanmerking, vervat in het verslag der centrale afdeeling, op art. 24.

De heer *Barthelemy* verdedigt hetzelve en wederlegt de aanmerking van den vorigen redenaar.

De titel, in omvraag gebragt zijnde, wordt met eenparigheid van 73 stemmen aangenomen.

Titel XI. wordt insgelijks aangenomen met eenparige stemmen. Niemand heeft daarover het woord gevoerd. Deze titel heeft tot opschrift: *van bruikleening*.

De *XII. titel*, handelende *van verbruikleening*, aan de discussie onderworpen zijnde, maakt de heer *Liefmans* de aanmerking, dat in art. 5 *waren* beter het Fransche woord *denrées* uitdrukt, dan het woord *levensmiddelen*.

De heer *Warin* herhaalt en ontwikkelt de aanmerking, vervat in het verslag der centrale afdeeling op art. 3, 4 en 5 van dezen titel. Hij vindt de artikels 3 en 4 steeds duister, en kan niet begrijpen, waarom men de aanmerking, door de zesde afdeeling daaromtrent gemaakt, niet heeft beantwoord. Het woord *waarde* in art. 4 is in eenen verkeerden zin gebezigd. Hij kan zijne toestemming aan dien titel niet geven.

De heer *Beelaerts* antwoordt. Hij vindt de beriepte artikels klaar en duidelijk en legt derzelver zin uit.

De heer *Dotrenge* deelt in het gevoelen van den heer *Warin*, doch hij vindt niet, dat de zwarigheid van dien aard is, dat men dezen titel niet zoude kunnen aannemen. Hij zal *voor* denzelven stemmen.

De heer *Warin* aan den heer *Beelaerts* antwoordende, volhardt in zijn gevoelen.

Z. Exc. *de Minister van Justitie* zegt, dat de artikels hem voorkomen zeer duidelijk te zijn, en dat op de aanmerking der zesde afdeeling niet is geantwoord, omdat die aanmerking zoo duister was, dat men ze niet wel heeft kunnen vatten.

De heer *Warin* antwoordt kort.

De titel in omvraag gebragt zijnde, wordt aangenomen met eene meerderheid van 67 stemmen tegen 3, zijnde die van de heeren *de Secus*, *van der Bruggen van Croy* en *Warin*.

De *XIII. titel*, handelende *van gevestigde of altijddurende rente*, in omvraag gebragt zijnde, wordt aangenomen met eenparigheid van stemmen. Niemand heeft daarover het woord gevoerd.

Men gaat over tot den *XIV. titel*, handelende *over kanscontracten*.

De heer *de Secus* had gaarne gezien, dat art. 1975 van het bestaande wetboek ware behouden geworden.

De heeren *van Crombrugghe* en *Nicolaï* beweren, dat dit artikel niet moest opgenomen worden in het wetboek.

De heer *Dotrenge* is van een tegenovergesteld gevoelen, doch het ontbreken van dat artikel zal hem dezen titel niet doen verwerpen.

In omvraag gebragt zijnde, wordt dezelve met eenparige stemmen aangenomen.

De *XV. titel*, handelende *van lastgeving*, wordt insgelijks aangenomen met eenparigheid van 65 stemmen.

De *XVI. titel*, handelende *van borgtogt*, heeft hetzelfde lot. Niemand heeft over deze beide titels het woord gevoerd.

De *XVII.* en laatste titel van het III. Boek, handelende *van dading* (transactie), wordt aan de discussie onderworpen.

De heer *Beelaerts* wederlegt de aanmerking op art. 8 gemaakt, te vinden in het verslag der centrale afdeeling, en verklaart den zin van dit artikel.

De heer *le Hon* zegt die aanmerking gemaakt te hebben en ontwikkelt dezelve nader.

De titel wordt in omvraag gebragt en met eenparigheid van 65 stemmen aangenomen.

De heer *Dotrenge* herhaalt zijne op gisteren gemaakte aanmerking wegens het drukken der advijzen van de leden der commissie van redactie, en de kamer vereenigt zich daarmede.

De zitting wordt opgeheven en geadjourneerd tot eenen onbepaalden tijd.

BRUSSEL, den 28. Januarij.

Een brief uit Buenos-Ayres, van den 15. November, behelst het volgende: » Op dezen oogenblik (elf ure des voormiddags) komt er een renbode uit Chili aan, die brieven tot den 5 October medebrengt. Dezelve melden, dat, na den slag van den 6. Augustus, de generaal *Canterac* overhaast voor *Bolivar* was terug getrokken, die hem in alle rigtingen vervolgde, en dat, ten gevolge van dezen aftogt, *Canteracs* soldaten zoo sterk deserteerden, dat zijn leger tot 2,500 man was ingesmolten. Er waren reeds zes provincien in de magt van *Bolivar* gevallen, bij zijnen snellen en zegevierenden aantogt op Cusco. De onder-koning *la Serna* had zich te Deguialas bij *Canterac* gevoegd, alleen met de Karabiniers zijner garde."

(Men ziet hieruit nog nader wat er is van de overwinning der Spanjaarden, op den 17. September.)

LONDEN, den 25. Januarij.

De gewaande overwinning, welke de Spaansche generaal *Cantarac* den 17. September in Peru op *Bolivar* zou behaald hebben, heeft zich in geenen deele bevestigd. Integendeel geven de dagbladen van Bogota tot den 11. November het volgende officiele berigt:

» De intendant-generaal van Guayaquil meldt, onder dagteekening van den 29. September, dat daags te voren aldaar in zes dagen een schip van Guancho is aangekomen, hetwelk aankondigt, dat daags voor deszelfs vertrek van Guancho, aldaar een buitengewoon courier uit de armee van *Bolivar* was aangekomen, berigt gevende van een nieuwe overwinning, door *Bolivar* aan de Ampurimac behaald, en waarvan de uitkomst geweest is een verlies van 1500 man voor *Canterac*."

Het is waarschijnlijk, dat de tijding der overwinning van de Spanjaarden een louter verdichtsel van beursspelers te Londen is.

— Men schijnt in de kringen der staatkundigen te vreezen, dat de Hollanders ons voorgekomen zijn in het bezetten van het gedeelte van Nieuw-Holland, het naaste bij de Indische eilanden, waarop wij, om handelsbelangen, volkplantingen wilden daarstellen.

WEENEN, den 22. Januarij.

De *Oostenrijksche Beobachter* meldt, naar aanleiding van berigten uit Konstantinopel tot den 4. Januarij, dat de Egyptische vloot den 5. December met alle hare transportschepen den zeeboezem van Marmorissa verlaten, en zich naar het eiland Candia begeven heeft. Volgens de jongste berigten, lag zij in de haven van Suda, en scheen eene landing op Morea niet opgegeven te hebben. De Grieksche schepen waren, zoo veel men wist, alle in hunne havens teruggekeerd.

ZWITSERLAND, den 21. Januarij.

De heer *Vaughan*, gevolmagtigd minister van Engeland bij het Helvetisch bondgenootschap, is den 14. te Lucern aangekomen. Hij heeft officieel berigt gegeven van het erkennen, door het Engelsche gouvernement, der onafhankelijkheid van Mexico, Columbia en Buenos-Aijres.

ROME, den 13. Januarij.

Tot dusverre zijn hier nog weinig pelgrims aangekomen. Dezelve worden niet zonder moeite toegelaten, want, hoe geschikt zij ook voorkomen, moeten zij toch noodzakelijke formaliteiten vervullen. Indien het vreemdelingen zijn, verpleegt men dezelve, gedurende acht dagen, in een, daartoe bestemd, hospitaal; doch, zoo zij tot den kerkelijken staat behooren, slechts gedurende drie dagen. Vervolgens laat men hen aan de algemeene weldadigheid over.

Voor de zwakken en pelgrims der beide seksen, bestaat te Rome eene broederschap, welke de onvermogenden in een, daartoe geschikt huis, bijzonder gedurende het jubelfeest, opneemt. Den 21. December, is dit huis opengesteld, na vooraf van al het noodige tot onderhoud der pelgrims voorzien te zijn. De prinses *Doria Pamphili*, de priorin der talrijke zusters van dit genootschap, is dit jaar voorzitster bij het bestuur over het gesticht voor de vrouwelijke pelgrims.

— De heer *Nasalli*, aartsbisschop van Tijr en nuntius in Zwitserland, is te Rome aangekomen. Deze kerkvoogd was naar Brussel gezonden, om het sluiten van een concordaat voor de Nederlandsche kerken te beproeven. Het schijnt, dat zijne zending niet gelukkig is geweest. Het gouvernement der Nederlanden heeft, zegt men, eischen gedaan, die niet kunnen ingewilligd worden. Er zijn thans slechts twee bejaarde of zwakke bisschoppen in de Nederlanden; alle overige zetels staan open.

Mengelwerk.

NOORD-HOLLANDSCHE KANAAL.

Met regt verheugt men zich over den gelukkigen uitslag van het groote Noord-Hollandsche kanaal; een uitslag, door zoo vele, en dat wel doordenkende mannen, *à priori* betwijfeld. Schrijver dezes behoort niet onder die lieden, die angstig vooruit loopen, en vragen: » Zal het stand houden?" Integendeel hij gelooft, dat het altijd moeijelijker is (enkele gevallen uitgezonderd) iets van grooten omvang, waarbij men met velerleije tegenspoeden, en, wat nog meer zegt, met het vooroordeel, te worstelen heeft, eens daar te stellen; dan, daargesteld zijnde, in stand te houden. Hij gelooft, dat dit, gelijk de droogmaking van de Beemster, en andere dergelijke ondernemingen, eene zulke is, die den volhardenden geest van onze natie eere aandoet, en juicht dus van harte het wel slagen toe van dit plan. Ondertusschen zal dit kanaal aan het oogmerk geheel voldoen, en zullen geene ongelukken met de jaagschuiten door hetzelve veroorzaakt worden, dan zal het daarstellen van een jaagpad aan de overzijde volstrekt noodzakelijk worden.

Immers het eerste schip, dat in het Nieuwe Diep was ingeschut, moest verscheiden dagen te Purmerend blijven liggen, daar de wind den stroom naar den kant van het jaagpad dreef, en hetzelve dus niet konde worden opgejaagd, zonder steeds op den wal te komen. Bij zulk eene diepte en breedte heeft hetzelfde met de jaagschuiten plaats, vooral bij zulke hevige stormen, als in dit najaar en winter gewoed hebben, en Schrijver dezes had zelfs het ongenoegen, dat de schuit, waarin hij zich bevond, bijna twee uren met den neus in de wal zat. Daar nu deze schuiten voor eene zoo sterke tegenstandbieding, wanneer de hevige stroom op derzelver geheele lengte komt, niet berekend zijn, zijn hier van, bij donkere nachten, telkens ongelukken te schroomen; vooral, wanneer niet aan de andere zijde insgelijks een jaagpad is, om haar van den wal, waarop de wind staat, af te jagen.

Evenzeer zal er gezorgd moeten worden voor het schoeijen op eene of andere wijze van den weg, die door den zwaren golfslag op sommige plaatsen reeds zoo aanmerkelijk is afgekabbeld, dat die, zonder voorzorgen, op den duur hiertegen niet bestand zoude zijn.

Door deze kleinigheden, in vergelijking van het groote, zoude men, zoo wel wat gerustheid als spoed betreft, de reizigers met de trekschuiten eenen grooten dienst bewijzen, de groote schepen voor oponthoud bewaren, en ook hen, die aan den weg wonen, tegen gevaren verzekeren.

Daar wij toch over de jaagschuiten spreken, kan Schrijver dezes den wensch niet onderdrukken, dat, daar alle inrigtingen vooruitgaan, ook de inrigting van deze, voor den burgerstand zoo geschikte vaartuigen, die nog op denzelfden voet staat, als vóór eene eeuw, insgelijks eens verbeterd worden mogt.

WATERLOSSING IN MAAS EN WAAL.

(*Vervolg van No. 11.*)

III. Door de beknopte *geschiedenis* der waterleidingen in *Maas en Waal*, en het met de waarheid overeenkomstig *verhaal*, van het geen tot het ontwerp ter verbetering derzelven heeft aanleiding gegeven, en van alles wat te dien aanzien tot nu toe is geschied, zal elk onpartijdig lezer, met den toedragt der onderwerpelijke zaak nu eenigzins bekend geraakt, ongetwijfeld overtuigd zijn van het gewigt en de gegrondheid der daarbij gemaakte algemeene, hoe zeer nog slechts zijdelingsche aanmerkingen, zoo wel op het ontwerp zelf als op de wijze van handelen der zoodanigen, welke met den aanleg en de uitvoering van hetzelve zijn belast. Om evenwel daaromtrent, en nopens de waarde der beide stukken, in de Arnhemsche Courant van 7 en 28 December, ll., nog beter, en met meerderen grond te kunnen oordeelen, meent men, dat de navolgende meer regtstreeksche bedenkingen tegen de uitvoering van het plan, voldoende zijn zullen.

EERSTE BEDENKING. Aan het ontwerp is, volgens het blijkbaar voornemen, verbonden de benoeming van *een geheel nieuw collegie* over de waterleidingen van het district. Hierdoor moet noodzakelijk het regt en gezag van de onderscheidene dijk- en polderbesturen, sommigen voor het geheel, anderen voor een gedeelte, worden vernietigd. Iets, dat in volkomen tweestrijd staat met de bepalingen der grondwet.

In het *district* toch bestaan thans, behalve de *hooge dijkstoelen des rijks van Nijmegen en van het ambt tusschen Maas en Waal* nog vele andere *dijkstoelen* en verdere daarmede gelijk staande *collegien* en *polderbesturen*, welke in het bijzonder over de binnenlandsche waterleidingen de schouw en het beheer hebben, uit kracht van wetten en reglementen.

Bij art. 222 der grondwet, nader toegelicht door het *koninklijk besluit* van 16 Julij 1820, zijn alle hooge en andere heemraadschappen,

weteringen, waterschappen, dijk- en polderbesturen en andere collegien, hoe ook genaamd, *in hunne regten en instellingen gehandhaafd*, en maken de *laatst* goedgekeurde reglementen dier collegien *den voet hunner inrigtingen uit*, behoudens het regt der STATEN om in die *reglementen*, onder goedkeuring van Z. M., veranderingen te maken, en onverminderd de bevoegdheid *dier collegien*, om aan de *Staten* al die veranderingen *in dezelven* voor te stellen, als zij voor het belang der ingelanden zullen vermeenen te hooren.

Het *koninklijk besluit*, van 7 Januarij 1817, wijst het doel en de strekking dier instelling nog meer bepaald aan, en neemt allen twijfel omtrent de wettige voorduring, volkomen weg, door de uitdrukkelijke woorden, dat de in de *noordelijke provincien* bestaande dijk- en polder-collegien, enz., behoudens hetgeen bij de grondwet is vastgesteld, *al zoodanig gezag en zoodanige regtsmagt zullen blijven uitoefenen, als aan dezelve bij hunne voortdurend tot stand geblevene instellingen toegekend was.* Waaruit van zelve volgt, dat dit gezag en die regtsmagt, welke al de collegien en polderbesturen in het district van *Maas en Waal*, volgens de grondwet en dat besluit, bezitten, niet kan worden ingekort of vernietigd dan uit kracht *eener bijzondere wet.*

TWEEDE BEDENKING. De wederzijdsche regten van de onderscheidene polders van het district zijn, wanneer men de zaak van nabij en uit het ware standpunt beziet, minder gegrond op de bepalingen door de voormalige *Hertogen van Gelderland*, in de bestaande landbrieven, gemaakt, wijl men deze veeleer kan aanmerken als *raadgevingen* van het bestuur aan de onderzaten, hetgeen men daaruit kan afleiden, dat zij alles, wat de waterleidingen betreft, daarbij aan de bevordering van het *algemeene nut hebben overgelaten*, door de voorwaarde, *dat alles geschieden moest, den bovensten en nedersten gelijk, ten meesten nutte en oirbaar des lands.* Neen, zij zijn veeleer het gevolg van de verschillende vonnissen, arbitrale uitspraken en vrijwillige overeenkomsten, die zoo wel het wederzijdsche belang als de noodzakelijkheid en eene 500 jarige ondervinding heeft doen geboren worden. Door deze zijn die polders geraakt in het wettig bezit van *verkregene regten*, welke zelfs geen NAPOLEON heeft durven aanranden, en die niet slechts door de bepalingen van het gewone *burgerlijk regt*, maar, gelijk gezegd is, door *de grondwet* zijn verzekerd geworden; zoodanig, dat dezelven niet kunnen worden ingekort of gewijzigd, dan met *vrijwillige toestemming*, of uit kracht eener wettelijk erkende *openbare noodzakelijkheid*, en in dat geval niet anders dan *na voorafgaande schadeloosstelling*, omdat die regten werkelijk een gedeelte uitmaken van het *regt van eigendom* der landerijen, in den bedijkten polder gelegen.

DERDE BEDENKING. Onder den, bij de verandering der waterleidingen, nieuw in te rigten polder worden, vooral volgens de ontworpene classificatierollen, vele gronden begrepen, welke bij den *hoogsten* rivierstand niet overstroomd worden, die, als *te hoog*, ja zelfs op *de bergen* gelegen, *nooit* tot eenige polderdirectie hebben behoord, en dus ook geene dijk-, wetering-, dam-, sluis- of andere dergelijke lasten behoefden te betalen. Op grond van welke wet of regtsbepaling, zal men deze landen tot den nieuwen polder brengen en de bezitters derzelve met eene voor hen geheel *nieuwe* contributie bezwaren? Trouwens eene VERBETERDE *waterleiding* kan nimmer eene andere beteekenis hebben, dan, om aan die landen voordeelen aan te brengen, welke van *geene goede waterleiding* zijn voorzien. Men kan, om daartoe te geraken, de bestaande werken in de verschillende polders, zoo noodig, verbeteren, en de kosten, daarop vallende, met in acht neming der reglementen, betamelijk over de landen, tot die polders behoorende, omslaan; maar kan zulks niet gepaard gaan met het *inconstitutionneel* uitschrijven van nieuwe lasten, daar waar dezelve *nooit* bestaan hebben.

VIERDE BEDENKING. Het ontwerp ter verbetering der waterleidingen kan geenszins aangemerkt worden, als te zijn het gevolg eener algemeen erkende noodzakelijkheid. De *wensch zelfs, om eene* verbetering, in 1817 door sommige H. H. Burgemeesteren en geërfden in een verzoekschrift aan Z. M. aan den dag *gelegd*, kan ik geen geval anders dan als eene *bijzondere poging ten goede* uitgelegd worden; zonder daarom uit te drukken het gevoelen der gezamelijke geërfden der onderscheidene polders van het district, die niet voorgeslaan of vertegenwoordigd kunnen worden, dan ten gevolge van daartoe op legale geërfden-dagen, met kennis van zaken, genomene besluiten. Er is bovendien aan het verlangen dier rekwestranten niet voldaan, omdat, bij de bestaande strijdigheid in het gevoelen der geraadpleegde deskundigen, de uitvoerbaarheid des ontwerps niet bewezen, veel min aangetoond is, dat de kosten in evenredigheid komen kunnen met het veronderstelde nut. Integendeel is alles aan, in de uitkomst onzekere, berekeningen onderworpen gelaten, en hebben de geërfden van het district, bekend met den tegenwoordigen toestand der waterleidingen en met de gevaren, aan het plan verbonden, zich bijna algemeen tegen hetzelve verklaard. Waaromtrent het opmerkelijk is, dat van de 18,000 bunders, die de voorstanders, hoe wel geheel verkeerdelijk, vermeenen dat tot den nieuwen polder behooren kunnen, de bezitters van ruim 16,000 bunders kennelijk aan Z. M. bijzondere adressen hebben aangeboden, ten einde het ontwerp in nadere overweging te nemen, als verlangende hunne *afzonderlijke waterleidingen te behouden;* terwijl die van *Alphen*, *Dreumel* en *Wamel* zich met alle kracht er tegen verzetten, dat het water uit de verschillende polders door hunne landen geleid zal worden.

Deze eenstemmigheid van gevoelens omtrent het ontwerp vloeit geenszins voort uit onkunde of onverzettelijkheid; zij is ook niet het uitwerksel van (zoo als men het gelieft te noemen,) de woelingen van enkele menschen, die eene onredelijke oppositie bevorderlijk zijn: zoo iets zouden wel enkele personen maar niet geheele polders, ieder met een tegenstrijdig belang, kunnen aanzetten en besturen. Zij is integendeel het gevolg eener algemeene overtuiging; gebouwd op de eerbiedige hulde aan schatbare gedenkteekenen van voorvaderlijke wijsheid, en op eene 500 jarige ondervinding, welke bij herhaling heeft bewezen, dat de gesteldheid van het district strijdig schijnt te zijn met een ontwerp van vrijen aftogt van water, hetwelk nog slechts op theoretische bespiegelingen rust, blijkbaar vele schatten naar zich zal slepen en de vrees voor een volkomen bederf niet wegnemen kan. Het is vooral ten aanzien van dit punt, dat men *Z. M. den Koning* in een *verkeerd denkbeeld* schijnt gebragt te hebben, wijl *Hoogstdezelve* op aandrang daarvan meent te handelen, OVEREENKOMSTIG DEN WENSCH EN IN HET VERONDERSTELD GEMEEN BELANG der geërfden van het district, op het oogenblik, dat zij zich *allen* tegen dezen maatregel verklaren.

Het ongenoegzame der gegevene inlichtingen stelt wel de onmogelijkheid daar, om het ontwerp met juistheid te beoordeelen, hetgeen ook als de reden is aan te merken, waarom de belanghebbenden, bij rekwest aan Zijne Majesteit, nadere renseignementen verzocht hebben. In afwachting derzelven, dienen de volgende consideratien:

VIJFDE BEDENKING. De bewering, *dat de gesteldheid van het district strijdt* met eene ALGEMEENE DOORGAANDE WATERLEIDING, *van boven tot beneden*, is geenszins uit de lucht gegrepen, maar alreede in het *eerste* gedeelte uit de ondervinding en geschiedenis aangetoond. Zij is voorts gegrond op de stellige en bereids aangehaalde verklaring van kundige met het district volkomen bekende mannen, alsmede op het hierna ontwikkeld advijs van bevoegde deskundige personen. Om de waarheid daarvan met vollen nadruk te gevoelen, moet men zich voorstellen eene landstreek van 8½ uren lang, aan het boveneinde nagenoeg 3 uren, en aan het benedeneinde ongeveer 1½ uur breed, van alle zijden door dijken omgeven, van eenen doorgaans kwelachtigen grond, hier en daar met veenen en moerassen bezet, hebbende een verval van 4,76 el, tot uitlozing voorzien van slechts een kanaal, hetwelk op 3 uren afstands van de uitlozing twee andere uitwateringen opvangt, en van daaraf breed is 40 el, welke breedte echter, volgens eene wijziging, door 10 ellen maaiveld, en de dossering der kanaaldijken, tot eene rivier van nagenoeg 79 ellen en ter diepte van 4 ellen kan gebragt worden, wanneer het water, hetgeen zeer dikwijls gebeuren zal, tot de hoogte van den kruin der kanaaldijken wordt opgevoerd. Het water dezer wetering of rivier zal besloten worden tusschen twee kanaaldijken, hoog boven het maaiveld 2,92 el, breed volgens het plan 1 el, maar nu, *al weder ten gevolge eener wijziging*, zoo breed dat men daarover met voertuig tot het aanvoeren van materialen passeren kan, dosserende aan de kanaalzijde 3 op 1 en aan de binnenzijde 2 op 1, en eindelijk langs dat kanaal nog eene *afzonderlijke wetering* met eenen daarbij noordwaarts gelegenen wal voor de dorpen *Leeuwen*, *Puiflijk* en *Druten* beneden den Scharenburg.

De enkele beschouwing van die voorgestelde onderneming is genoegzaam, om elk, die het district kent, met ontzetting te vervullen, omtrent het lot der benedendorpen.

Wanneer de natuur op eene *gewone wijze* werkt, en de rivieren eenen *middelmatigen* stand behouden, (*op welke* HOOP *het plan waarschijnlijk gebouwd is*,) dan lijdt het geen twijfel of de *bovendorpen* zullen niet alleen hun water geregeld lozen, maar zelfs geheel droog loopen. Dan, uit hoofde de natuur zich niet bij het gewone bepaalt, maar het water, gelijk de heer F. BEYERINCK te regt aanmerkt, zelfs in den zomer, zoo als het noodlottige jaar van 1816 getuigt, weken lang, de rivieren tot eene buitengewone hoogte doet rijzen; zoo zelfs, dat het water kan komen tot bij en zelfs op den kruin der dijken, dan toch is er voor het nieuwe kanaal geene uitlozing mogelijk. Intusschen wordt de toevoer van boven tot beneden dag aan dag voortgezet en door een verval van 4,76 el (14 voet) begunstigd. Het aanzienlijk *kwelwater*, dat de bovenlanden langs de dijken, vooral aan de Maaszijde, opleveren, de ontzaggelijke hoeveelheid waters, welke uit de *veenen* en *moerassen* opwelt, gevoegd bij het *vallend regenwater;* dit ALLES vereenigt zich te zamen in het uitlozingskanaal, en niets is natuurlijker, dan dat *binnen weinige dagen* het water zal komen tot op den *kruin der kanaaldijken*, (die 1,84 el *lager* dan het maaiveld der bovendorpen zijn) zonder, dat de uitwateringsluis lossen kan; waardoor al dadelijk de kanaaldijken zullen overstorten en doorbreken, naardien dezelven, volgens de profil-teekening, 1,25 el [4 voet] beneden den kruin der banddijken komen, en zelfs, volgens den brief der commissie, niet hooger zullen aangelegd worden.

Het najaar van 1824 had, wanneer het ontwerp toen reeds was tot stand gebragt geweest, daarvan eene proeve kunnen geven, omdat van den 4. tot den 30. November, en vervolgens nader in het laatst van December en begin van Januarij, de rivier gestadig een VEEL HOOGER peil dan de kruin der aan te leggen kanaaldijken bij de uitwateringsluis gehad heeft, op het oogenblik, dat de bovenlanden des polders bovenmatig met water waren bezet, hetgeen door het aanzienlijk verhang *gewisselijk over de wallen zoude heengedrongen zijn*, zonder dat er eenige middelen ter redding der ongelukkige bewoners hadden kunnen aangewend worden.

Behalve de vrees voor overwassen en doorbreken der kanaaldijken, zijn ook dezelfde gevaarlijke uitwerkselen te voorzien.

IN DE EERSTE PLAATS, door het verzinken der kanaaldijken, ten gevolge van den ongunstigen grondslag, waarop dezelven, vooral *door de velden van Dreumel* en *Alphen*, aangelegd worden, door de persing van het water in het kanaal, veroorzaakt door het groot verhang, en den plotselijken aanvoer van het bovenwater en door de doorkwelling, welke in geen gedeelte van ons vaderland zoo groot is als in de landen tusschen *Maas en Waal*, alwaar zij het gevolg is van het *zandachtige en ondigte* der gronden; wat ook de steller van het artikel in de Arnhemsche Courant, No. 154 daartegen moge aanvoeren. Want zijne bewering, dat de *digte en vaste* kleigronden, die in *Dreumel*, *Alphen* en *Wamel*, worden aangetroffen, de zorgen voor doorkwelling door de ondervinding logenstraffen, staat in openbaren tweestrijd met hetgeen de inwoners van het district, zonder onderscheid van stand of jaren, dagelijks zien en door duizende bewijzen boven wederspraak verheffen kunnen.

De Ingenieur M. G. BEYERINCK schijnt wel, bij het maken des ontwerps, de zwarigheid der doorkwelling en de daaraan verbondene onheilen gevoeld en daarom de toevlugt genomen te hebben tot het voorwendsel, dat de kwelling alleen plaats hebben kan *daar*, waar de beddingen der rivieren de zandwel doorboren, hetgeen hij meent, dat met het te graven kanaal het geval niet zijn zal; maar hij schijnt niet bedacht te hebben: 1. Dat de kanaaldijken, vooral in het *Dreumelsche veld*, op eenen zeer sompachtigen, niet eens met de *Wamelsche grond* te vergelijken, grond, zullen worden opgetrokken, en men voor het kanaal den grond 1,10 el beneden het maaiveld uitdiepen wil, niettegenstaande men op vele plaatsen op 0,30 el reeds de zandwel doorboren moet. En 2, dat *zijn groote Meester, de heer Inspecteur-Generaal* BLANKEN, blijkens zijne memorie, betreffende den staat der rivieren, gedrukt in 1823, fol. 19, er geheel anders over denkt, en beweert, dat de kwelling door dijken of dammen een gevolg is, *niet* van het al of niet doorgraven der zandwel, maar van de meerdere of mindere geschiktheid van den grond, waarop de dijken en dammen gelegd zijn; zoodanig, dat, wanneer de aanleg op zand- of kwelachtige gronden geschied is, de dijken, door gebrek aan vereeniging en zamenvoeging der specie, steeds aan kwelling onderworpen zijn, die vermeerderd wordt door de meerdere persing en drukkingskracht, die de zand- en kwelachtige ondergronden, waarop de dijken en dammen rusten, zoodanig in beweging brengt en naar binnen doet verloopen, dat de grondvest der dijken of dammen ondermijnd wordt en eindelijk geheel wegzinkt.

IN DE TWEEDE PLAATS zijn de uitwerkselen te duchten van de afspoelingen en instortingen der kanaaldijken, ten gevolge van sterken wind, ja zelfs van den gewonen waterslag in een kanaal of rivier van 79 el, vooral tegen dammen, welke, zelfs na de voorgenomene verzwaring, *de helft minder kruinsbreedte* dan de banddijken hebben, en daarenboven hier en daar uit eene voor dergelijk werk ongeschikte specie zullen moeten worden daargesteld. Hoe deerlijk de veel zwaardere banddijken nog in het najaar van 1824, door den sterken wind en golfslag, zijn geteisterd en zelfs geheel weggeslagen, dit is bij ieder nog versch in het geheugen en behoeft derhalve geen bewijs.

De gevolgen van het *bevriezen* van een zoo aanmerkelijk kanaal, zijn in de derde plaats, even zoo wel als die van hoofdrivieren, met

grond te vreezen, omdat de ondervinding leert, dat daaruit opstoppingen en beschadigingen der kanaaldijken en doorbraken te wachten zijn. Maar bovenal zijn in de vierde plaats de rampen en ongelukken niet te berekenen, in het geval van *doorbraak*, hetzij van de *Waal-* of *Maasdijken*, welke natuurlijk ook het doorbreken der kanaaldijken moet ten gevolge hebben, nadien de bij het oorspronkelijk werk vergeten, maar naderhand al weder bij de wijzigingen beraamde, overlaten volstrekt ongeschikt en ontoereikend zijn, om het ingekomene water te ontlasten. Want bij de beschouwing der kaart van het terrein en uit eene afzonderlijk gedane opneming, is het gebleken, dat op de aangeduide plaats de bedoelde overlaten onmogelijk kunnen aangelegd worden, omdat er tusschen de *Alphensche* en *Dreumelsche* sluis slechts een afstand bestaat van 1150 el, waarvan dan nog moet worden gekort de breedte van het *groote kanaal*, der *beide kanaaldijken*, van de *nieuw te gravene verlenging der Leeuwensche wetering* en van den voor dien polder afzonderlijk op te werpen *noorderwal*; zoodat, wanneer men berekent, dat de overlaten ten minste 200 ellen van ieder der sluizen *verwijderd* moeten blijven, er volstrekt op de *officieel* aangewezene plaats geene gelegenheid is, om, hetgeen bij die wijziging is bepaald, tot stand te brengen.

Hieruit moet dan ook noodzakelijk volgen, dat, in het geval van doorbraak, het ingestroomde water van den eenen of anderen kant over de kanaaldijken heenstorten, en *of* den tegenovergestelden kant dier dijken *of* wel de uitwateringsluis zelfs met zich voeren zal.

Konden echter de beraamde overlaten op de aangeduide plaatsen worden gemaakt, dan nog is de vrees voor het doorbreken der kanaaldijken, in val van dijkdoorbraken, onder *Hees*, *Weurt*, *Heumen* en *Mook*, niet weggenomen, omdat in die gevallen het water dringt, *of* tusschen den ouden en nieuwen wal, *of* tusschen den laatsten en den nieuw op te rigten kanaaldijk van C. tot D. op de kaart, zonder bij de overlaten te kunnen komen, anders dan door overstorting en doorbraak der kanaaldijken, gepaard met de hierboven opgegevene schroomlijke gevolgen.

En wie weet bij dit alles niet, welk een niets beduidend effect de tot hier toe bestaande kapitale overlaat onder *Dreumel* bij doorbraken gedaan heeft? Want eer de tijding van zulk een ongeval aankomen kon bij hen, welke met de directie van den overlaat belast waren, stond reeds het water op den dijk, en hebben daardoor de overlaatkaden zoodanig gebrekkig doorgestoken en in werking gebragt kunnen worden, dat de ontlasting bijna met die van het bekende *Mannekepis* te vergelijken was, dringende het water daarentegen van alle zijden over de *banddijken* naar buiten.

Het is dus *onbetwistbaar*, dat in *ieder jaargetijde* de op te rigten kanaaldijken, met eene doorgaande wetering, aan het gevaar van doorbraak, door overwassing, afsplassing en instorting, onderworpen zullen zijn; en waarmede zal men dat gevaar afwenden?

De lage landen staan, bij eene hooge rivier, dadelijk onder water; men kan dus aan de eene noch aan de andere zijde van de kanaaldijken eenige de minste aarde vinden. Het bij eene wijziging naderhand, zekerlijk uit verlegenheid opgezocht, hulpmiddel, om, tot vinding van aarde, in zoodanige gevallen 10 ellen gronds ten wederzijde tusschen het kanaal en de dijken van hetzelve te laten, komt in geene aanmerking, omdat die laag gelegene gronden dan ongetwijfeld met ellen hooge waters zullen bedekt zijn, daarvan geen gebruik kan gemaakt worden, dan wanneer het water in het kanaal beneden het maaiveld staat, en dewijl, wat meer is, naar de berekening van waterbouwkundigen, die gronden, ook in den zomer, nimmer boven water zullen komen, door den gestadigen aanvoer van boven, ten zij bij eenen BUITENGEWOON *lagen stand* der rivier de *Maas*. De verre afgelegenheid der kanaaldijken van de dorpen en huizen laat den aanvoer van materialen, in het geval van gevaar, niet toe, en kan men alleen van den kant der banddijken, op de kanaaldijken komen, vermits alles ten wederzijde met water bezet is. De aanvoer te water bij de minste vorst kan geheel belemmerd worden en moet men in zulk een geval de kanaaldijken aan hun lot overlaten.

Van de onmogelijkheid eener doorgaande wetering zonder afschutting, schijnen dan ook zelfs de ontwerpers overtuigd te zijn geworden. Althans nu de droomen der verbeelding wat uitgewerkt hebben, en men zich overtuigd heeft, dat bespiegelingen alleen den toets der gezonde rede en ondervinding niet kunnen doorstaan, begint men, met zijne dwaling ingewikkeld te kennen te geven, door met het oude sistema van afschutting, waarmede men niet openlijk durft, eenigzins anders gewijzigd en met veel meer omslag, voor den dag te komen.

Dit OUD-NIEUWE grondbeginsel is echter in verband gebragt met een voornemen, hetwelk, zoo als hierna zal betoogd worden, geenszins voor het district uitvoerlijk te achten is, namelijk het inlaten van riovierwater, door middel van 7 inlaatsluizen. Van dit voornemen is het afschutten als van zelven de *conditio sine quâ non* geworden; zoo zelfs, dat op al die plaatsen, waar de ontlasting van het water in gewone tijden moet plaats hebben, er blaffers of schutten zullen moeten gemaakt worden. In dien zin komen er zoo vele schutten of blaffers, als er sluisjes en duikers in de dammen en kanaaldijken ter ontlasting van het gewone water bestaan. *De commissie toch heeft* BESLOTEN, dat, waar die niet gevonden worden, dezelven zullen worden aangelegd, zoo als zij daartoe de *schaapswetering* aanstipt, de eenige, welke haar bekend is geen schut te hebben. Hierin heeft zich echter de commissie eenigzins *vergist*, daar er op de *oude wetering* kennelijk vele polders uitloozen, die, gelijk *Beuningen* en *Ewijk*, GEENE schutten en zelfs geene dammen hebben, welke laatsten dan ook nog wel geene behooren aangelegd en met zoodanige afschutting voorzien te worden, hetgeen zekerlijk niet tot vermindering van de kosten zal strekken.

Deze afschutting, door blaffers of schutten in de dammen en dijken der weteringen en van het kanaal, dient, volgens de memorie van wijziging, om het ingelaten rivierwater, als het lang genoeg op de velden heeft gestaan, weder af te tappen, alsmede, volgens eenen nadere brief der commissie, om dat ingelaten water, in geval van doorbraak der kanaaldijken, [die het gevolg zijn kan van het doorbreken der banddijken aan den Waal- of Maaskant,] zoo lang de aftogt te beletten, tot dat in die ongelegenheden weder voorzien is.

Al wat verder de bijzondere regeling ten aanzien dier schutten of blaffers betreft, wordt door de commissie verwezen naar *een reglement van administratie*, hetgeen nog ontworpen moet worden. Dit gewigtig punt zal derhalve *afhankelijk* blijven van het goedvinden van een nog te benoemen collegie, hetgeen dan ook het reglement wel zoo zeer zal weten te handhaven, dat het, bij de volstrekte zekerheid der voorspelde overwassingen of andere gebreken aan de kanaaldijken, maar dadelijk zal bevelen de blaffers toe te sluiten, om daardoor den toegang tot de wetering te belemmeren, waarin men nu nog tot aan de schutlakens voor ieder dorp lozen kan, terwijl alzoo ieder kleine polder van elk bijzonder dorp aan een onzeker beheer zal onderworpen zijn.

Voor deze waarlijk schoone verandering zullen al de oude instellingen en regten vertrapt en de geërfden verpligt worden, onberekenbare sommen te betalen op een tijdstip, dat de gewone lasten niet opgebragt kunnen worden.

[Het Vervolg en Slot hierna.]

ARNHEM, den 1. Februarij.

Het water is hoog in den Rijn aan de paal:

Den 31. Jan. 2 El 1 Palm 5 Duim; gewassen 0 D. gevallen 5 D.
Den 1. Feb. 2 El 1 Palm 0 Duim; gewassen 0 D. gevallen 5 D.

SCHOUWBURG TE ZUTPHEN.

Onder Directie van Mejufvrouw A. C. OTTINGH.

Op Dingsdag den 3. Februarij 1825.

SIEGFRIED VAN HOHENWART,

OF,

DE KLUIZENAAR IN HET EIKEN DAL;

Groot en beroemd Tooneelspel in 5 Bedrijven, naar het Fransch.

Na hetzelve:

DE GENERAAL MOREAU, OF DE DRIE TUINIERS;

Geschiedkundig Tooneelspel in een Bedrijf, voorgevallen in den jare 1803. — Eene ware karakterschets uit 's Mans leven.

Getrouwd:

J. BARON VAN PALLANDT
VAN WALFORT
en
A. H. E. VERSTOLK.

Rotterdam,
den 27. Januarij 1825.

Op den Huize Mariënweerd,
Beviel, op heden den 25 Januarij 1825, zeer voorspoedig, van eenen welgeschapen ZOON, O. M. GRAVINNE VAN BYLANDT, Geb. BARONNESSE SIRTEMA VAN GROVESTINS.

Mijne zeer geliefde Echtgenoote WILHELMINA JUSTINA KESLER verloste zeer voorspoedig van een welgeschapen ZOON.

Arnhem,
den 28 Januarij 1825.

W. H. VAN OOY.

Heden overleed alhier, in den ouderdom van 75 jaren, onze geliefde MOEDER *ELISABETH JEANNE VOUTE*, Wed. *JEAN PHILIPPE NAIRAC.*

G. J. J. NAIRAC.
H. S. P. NAIRAC.

Leyden,
den 25. Januarij 1825.

---

† § † De Notaris Mr. *GERARD VAN EEK*, te § § *Arnhem*, als daartoe door de Regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te *Arnhem*, gecommitteerd, zal, namens de Eigenaresse, de Hooggeboren Vrouwe Douairiere van wijlen den Hoog Welgeboren Heer Mr. *J. A. G. BARON VAN DEDEM*, in leven *Lid der Gedeputeerde Staten, in de provincie Gelderland*, en *practiserend Advokaat* te Arnhem, *pro se et qq*, in het Logement *het Zwijnshoofd* aldaar, op Donderdag den 3. Maart 1825, des avonds ten *zes* ure, veilen en veertien dagen daarna, zijnde Donderdag den *zeventienden* daaraanvolgende, ter zelver uur en plaats, bij toeslag, verkoopen, om met primo Augustus eerstkomende te aanvaarden: Een kapitaal en zeer voornaam HUIS en ERVE, staande en gelegen binnen *Arnhem*, in de *Bakkerstraat*, Wijk D, No. 147, voorzien van onderscheidene wel verdeelde en spatieuse VERTREKKEN, naar behooren betimmerd en behangen, waarvan eenige zijn gestucadoord, van KEUKEN, ruime KELDERS, ZOLDER en DOMESTIEKEN-KAMERS. — Voorts van al hetgeen tot dagelijks gebruik en gemak in eene voorname woning kan worden verlangd, met eenen zeer fraaijen en ruimen, vierkant liggenden TUIN, onmiddelijk tusschen het Huis, en een daartoe behoorende STAL, voor verscheidene Paarden geschikt, met KOETSHUIS en nog eene REMISE voor Rijtuigen, uitkomende in de *Kerkstraat*. — Ter bezigtiging van een en ander adressere men zich, op Maandag, Woensdag of Vrijdag van iedere week, bij Mevrouw de Douairiere *VAN DEDEM* voornoemd, terwijl men, ten aanzien der conditien van verkoop, acht dagen vóór den inzaat, zich zal kunnen informeren ten kantore van voormelden Notaris, in de *Bakkerstraat*, te *Arnhem*.

† † † De Notaris Mr. *W. BLOEMERS*, te *Doesborgh*, zal, op Zaturdag den 5. Februarij 1825, des voormiddags om 10 ure, binnen *Doesborgh*, in het hof Gelria, in het openbaar verpachten!

Drie WEIDEN, genaamd *het Lage Waardje*, *het Schansje* en *het Korte Blok*, in den Beijmerwaard.

Eene DITO, *het Staartje*, onder Lathum.

Eene DITO, *de Roeijen*, onder Angerlo.

† § † En tevens aldaar, op den ... veilen en 8 dagen daarna, zijnde den 12. dito, beide reizen des voormiddags om 11 ure, finaal verkoopen, ten overstaan van den Heer Vrederegter des kantons *Doesborgh*:

1. Eene BOUWSTEDE, *de Hoef te Ringenberg* genaamd, onder Lathum, bestaande in een HUIS No. 58, met SCHUUR, HOF en onderhoorig BOUW- en WEIDELAND.
2. Eene WEIDE, *het Roveen*, gelegen in de Liemers, onder de gemeente Oud-Zevenaar, groot ongeveer *twee* bunders *zestig* roeden.

§ § § Mr. *J. BUSGERS*, Notaris te Arnhem, zal op den † † 16. Februarij, des morgens om 9 uren, ten huize van *H. VOS* te Rheden, publiek verkoopen: Allerlei MEUBELEN en HUISRAAD, een PAARD, verscheiden stuks HOORNVEE, KARREN, PLOEGEN, EEGDEN, DEEL-, MELK- en BOUWGEREEDSCHAPPEN, PAARDEN- en KARTUIGEN, eene partij HOOI en STROO, en andere Goederen meer.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.